

Què serà realment important a les escoles infantils del 2050?

Mari Carmen Díez Navarro

Yanis A. (Unsplash)

La mirada que escolta seria un dels elements imprescindibles en una escola del futur, en la qual cada infant hauria de tenir la convicció que algú el mirarà, l'escoltarà, estarà per ell deixant de banda les inèrcies sobreescolaritzadores i la despersonalització, i conjugà bé les coses d'aprendre i d'estimar.

▣ **PARAULES CLAU:** mirada que escolta, sobreescolarització, aprenentatge, pis de sota, currículum.

En aquest aniversari tan significatiu de GUIX D'INFANTIL que tant celebrego, se m'ha demanat que escrigui mirant endavant, ni més ni menys que cap al 2050!, i això ho veig tan, tan lluny, que estic una mica sobresal·lada.

Potser aleshores hi haurà robots que portaran la canalla a l'escola o

que li sucaran les galetes a la llet, tal com em va dir una vegada un alumne quan va descobrir el valor de les màquines. Potser aleshores hi haurà drons que vigilaran des de dalt el xivarri dels patis de les escoles, tal com feia abans aquell triangular ull de Déu que a mi m'espantava. Potser aleshores tot serà més ràpid, més net i més

eficaç. Però crec que si els infants continuen sent de la mateixa naturalesa humana que són ara seguiran necessitant mirades, afecte, escolta, temps, paraules, joc, aprenentatge i acompanyament.

Aquest plantejament futurista m'ha generat perplexitats i elucubracions diverses, però sobretot m'ha situat en

PARLEM DE...

IDEES, UTOPIES, REALITATS:
L'ESCOLA INFANTIL L'ANY 2050

Principis metodològics | 0 a 6

la tessitura d'haver d'imaginar. Així doncs, deixaré de banda el meu enuig amb la despersonalització, les inèrcies sobreeducaritzants, les modes pedagògiques que cerquen audiència, les presses per aconseguir els objectius del currículum, les invasores pantalles i altres grinyols de la realitat actual, i explicaré el que somio i desitjo per als infants d'aquest futur que em sona a nou, a sorprenent, a possible.

La mirada que escolta

El passat dia 1 de maig van entrevistar Carlinho Brown a la Ser entre bromes, música i cordialitat. Se'm va fer agradable conèixer la tasca que ha fet per millorar la vida dels veïns del seu barri, com també percebre la seva encomanadissa vitalitat i escoltar els alegres ritmes que empenia a cop d'inspiració sobtada i que van omplir el meu matí de bona marxa i d'il·lusió. En un moment donat, el locutor li va preguntar per les seves pintures, que s'estan exposant a Madrid, i aleshores l'artista va explicar que el seu pare era pintor de parets i que se solia lamentar que li demanessin de pintar-les llises. Ell s'hauria estimat més representar-hi figures o paisatges de tots colors. Pel que es veu, una part d'aquest desig del seu pare a ell li va penetrar ben endins i un bon dia va començar a pintar escoltant els sons del mar i cantussejant.

Al llarg de l'entrevista van dir que Carlinho ha titulat la seva exposició

A les escoles infantils que m'estic imaginant els mestres i les mestres s'haurien d'esforçar a establir un vincle especial amb cadascuna de les criatures

de pintura «La mirada que escolta», i en sentir aquesta combinació tan bonica i poètica de conceptes i paraules em va batre el cor. Segurament perquè poc temps enrere havia fet un curs en una escola infantil madrilenya en què vam parlar de l'escolta. La vèiem com una manera privilegiada i respectuosa d'acostar-se als infants i als seus mons particulars, de manifestar interès per les seves vides i els seus desitjos, de relacionar-nos afectivament de persona a persona.

En aquest context, una de les mestres va comentar que treballava amb infants que encara no parlaven i que la seva mirada posada en ells també era una mena d'escolta, perquè li permetia observar-los, entendre'ls, acompanyar la seva evolució i estimar-los. Vam conjugar aleshores diverses possibilitats de formular aquesta idea: *escoltar amb la mirada*, *mirades escoltadores*, *escoltant amb els ulls*, etc. Llàstima que no haguéssim conegut abans l'encertat títol de l'exposició de Carlinho Brown! Resumeix el que volíem expressar: cal una mirada curosa i amable sobre cada infant per conèixer-lo, perquè desplegui les seves

diferències i les seves potencialitats amb llibertat, perquè se senti bé i s'entusiasmi amb la vida.

Explico això en relació amb la petició que em va fer Graó perquè explicités què serà realment important a les escoles infantils l'any 2050. Doncs bé, *aquesta mirada que escolta seria un dels elements imprescindibles en una escola del futur*. Cada criatura hauria de tenir la convicció que algú se la mirarà, se l'escoltarà, estarà per ella. I aquest saber-se ben rebuda i acompanyada permetria que anés arrebegant seguretat en si mateixa, que tingués ganes d'exercir la seva curiositat i que es posés en marxa per créixer a mans plenes. Perquè els nens i les nenes necessiten vincular-se amb el seu professorat per sentir-se acollits, per trobar-hi suport afectiu, per confiar que tindrà cura de les seves persones. De manera que a les escoles infantils que m'estic imaginant els mestres i les mestres s'haurien d'esforçar a establir un vincle especial amb cadascuna de les criatures que hi assistissin. Això els permetria fer un aferrament a manera de pont entre la seva família i el centre docent que els donaria la seguretat d'aprendre acompanyades de la persona que les acull i que les envolta de tendresa i contenció.

Per a aquest futur de què parlem jo m'imagino una escola infantil rica en vida, en projectes, en il·lusions. Una escola en què la mainada pogués estar a gust i carregar-se d'energia,

M'imagino una escola en la qual es treballaria des de la curiositat, el món quotidià, la naturalesa, la investigació, l'art, la música i les relacions

perquè es veuria entesa i notaria que es respon a les seves necessitats. Seria una escola en què cadascú es podria mostrar com és, perquè les diferències no s'hi viurien com a problemes, sinó com a senyals d'identitat. Una escola que no tindria l'objectiu principal d'ensenyar, sinó d'acompanyar a aprendre.

En aquesta escola als infants se'ls regalarien les paraules com un magnífic present. Perquè allà es parlaria, es comentaria, es recordaria i s'expressaria el que es pensa, el que es desitja i el que se sent. Allà tot hi tindria sentit, perquè es faria partícips els infants del que hi va tenint lloc, posant mots al transcurs de la quotidianitat. Allà els contes serien una font d'aprenentatge de les emocions, la cultura i el comportament humà. Allà els poemes farien vibrar els infants amb el seu ritme, la seva musicalitat i la seva bellesa. Allà els teatres reproduirien les històries i els posarien cos, aventura, ambient de colla i diversió.

M'imagino una escola infantil en què els nens i les nenes serien més importants que els papers, les programacions, els horaris i els protocols. En què els seus jocs i els seus manejos incessants sobre la realitat

serien valorats i no reprimits. **Una escola on no hi hauria fitxes, aquest simulacre barroer d'aprenentatge que cansa els infants, els avorreix i els uniformitza a causa de la simplicitat, dels estereotips i de les demandes absurdes** que les caracteritza. Una escola on es treballaria des de la sorpresa, la curiositat, la vida quotidiana, la natura, la investigació, l'art, la música i les relacions.

M'imagino una escola infantil en la qual es proposaria a cada infant que conegués i recollís la pròpia història, que construís la seva identitat a partir del seu relat de vida, que sapigués qui és cadascú i qui és la seva família. Aquest bressol, aquella nissaga, aquells detalls que li permetrien saber el més necessari sobre ell mateix. Partir de les criatures, del que els és proper, seria la millor manera que tots admetessin les seves característiques i de fer-ne una trama per seguir el fil del grup que conforma la classe. Convertir el seu pols de vida i d'interès en treball, aprenentatge i relació seria la didàctica més veritable.

M'imagino una escola en la qual la bellesa i el plaer serien quelcom significatiu per oferir als nens i nenes, tant a les arts plàstiques com a la literatura, la naturalesa o la cul-

tura. Una escola en la qual els dibuixos i les produccions dels infants serien valorats com a jocs inacabables, que caldria respectar, exposar i conservar; en la qual el gargoteig no seria una immaduresa que caldria resoldre, sinó que es consideraria el magma d'on emergirien més endavant les formes, els traços, les línies, els colors, les lletres, les identitats.

En aquesta escola es donaria a les criatures la possibilitat que expressessin les seves pors, les seves alegries, els seus dubtes, els seus descobriments o els seus aclaparaments, i es posaria al seu abast una alfabetització sentimental progressiva, que els faria aprendre a reconèixer els sentiments que els commouen i el nom amb el qual són nomenats. **No pas a còpia de protocols, de programes o de quadernets d'«educació emocional», sinó aprofitant el que va ocorrent en la vida quotidiana, els conflictes entre ells, les amistats o la gran quantitat d'esdeveniments del «pis de sota»** que s'expliquen als contes. De tal manera que de mica en mica anirien comprenent el que els commou a ells i als altres, i podrien ajustar la seva manera d'actuar per aconseguir un cert equilibri i gaudir d'una convivència saludable.

M'imagino una escola en la qual famílies i mestres assumirien i exercirien una criança compartida, cadascú des del seu paper i des de la seva funció, la qual cosa aportaria

PARLEM DE...

IDEES, UTOPIES, REALITATS:
L'ESCOLA INFANTIL L'ANY 2050

Principis metodològics | 0 a 6

als infants tranquil·litat en veure que les seves persones adultes de referència els farien assequible el món amb la coherència que presenta, la seva feina conjunta i els seus intents de comprendre'ls i d'acompanyar-los.

M'imagino unes escoles infantils boniques, diferents entre si, càlides, agradables, en les quals els espais estarien cuidats quant a confortabilitat, estètica i proximitat. Unes escoles amb el pati molt verd, amb terra, amb aigua, amb sorra, amb flors, amb ombres, amb horts. I amb prou temps per jugar, per explorar, per descansar, per enfilar-se, per amagar-se, per escoltar els ocells, per sentir olor de romaní. Unes escoles en les quals la natura aportaria a les criatures no solament alegria, bellesa i canvi, sinó també un paulatí coneixement del cicle de la vida, que tant d'interès provoca en els nens i les nenes d'aquestes edats que comencen a viure i que ho volen saber tot.

M'imagino unes escoles infantils que acollirien les criatures de 0 a 6 anys, aquesta preciosa etapa impulsiva, animista, narcisista i màgica, on tot són processos i canvis, i que crearien per a elles l'ambient de joc, calma, paraules, afecte i exploració que necessiten, perquè **des d'aquest lloc segur i amable poguessin anar creixent sense presses ni exigències, sense sobreescolarització, sense demandes precoces d'autonomia i d'aprenentatges, sense invasions tecnològiques, sinó**

respectant i tenint en compte el moment evolutiu que travessen i les particularitats que mostren com a persones.

M'imagino unes escoles en les quals hi hauria obertura, flexibilitat, mirament, sensibilitat, respecte i atenció cap als infants, cap a les famílies i cap a totes les persones que s'acostessin a l'entorn docent: artistes plàstics, músics, persones expertes en educació, esportistes, actrius i actors, i en les quals els infants podrien sortir a conèixer llocs, tasques, museus, teatres, concerts, etc. Entrades i sortides, connexions amb el món, aprenentatge i relació.

M'imagino unes escoles infantils en les quals totes les criatures es coneixerien, perquè hi hauria agrupaments diversos per a algunes activitats, jocs compartits, estones de pati en comú, tallers internivells, trobades per veure teatre, escoltar música, explicar contes, jugar, ballar, etc.; en les quals es podria esperar que els processos fluïssin, que la mainada s'adaptés a ser fora de casa seva sense cap alteració, que se li concedís el temps pertinent per jugar sola i per anar-se socialitzant molt a poc a poc, a la mesura de cada criatura.

M'imagino unes escoles infantils on no sonarien els mòbils, on les pantalles estarien apagades i solament s'utilitzarien puntualment per esbrinar alguna cosa que interessés a la mainada, on es prioritzarien els

esdeveniments afectius i de relació a qualsevol imposició de la tecnologia, amb la qual es mantindria una postura eficaç i positiva, però no pas submissa.

Desitjo i m'imagino unes escoles infantils on càpiguen les coses dels nens i nenes, de les famílies i dels mestres. Les coses d'aprendre i de sentir ben barrejades. Les coses d'estar sols i les d'estar amb altres. Unes escoles que no pretenguin quedar bé amb la Inspecció, amb les mestres i els mestres de primària, amb les famílies o amb les estadístiques, sinó amb les pròpies criatures.

I com que l'any 2050 el veig molt lluny, proposo que ja ens comencem a moure de cara a aconseguir aquestes escoles infantils flonges, lluminoses, alegres, acollidores, compartides i tranquil·les. Perquè la canalla creix molt de pressa i el seu demà comença avui!

Felicitats i gràcies a la revista GUIX D'INFANTIL per una tasca tan preciosa i eficaç. ■

HEM PARLAT DE:

- Principis metodològics.
- Enfocament globalitzador.
- Personalització dels aprenentatges.

AUTORA

Mari Carmen Díez Navarro

Mestra d'infantil. Psicopedagoga
tomasetti@telefonica.net

Aquest article fou sol·licitat per GUIX D'INFANTIL el mes de maig de 2019 i acceptat el mes de juny de 2019 per ser-hi publicat.